

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SORANER - *bladet*

Månedsskrift for Soransk Samfund

Juni

1978

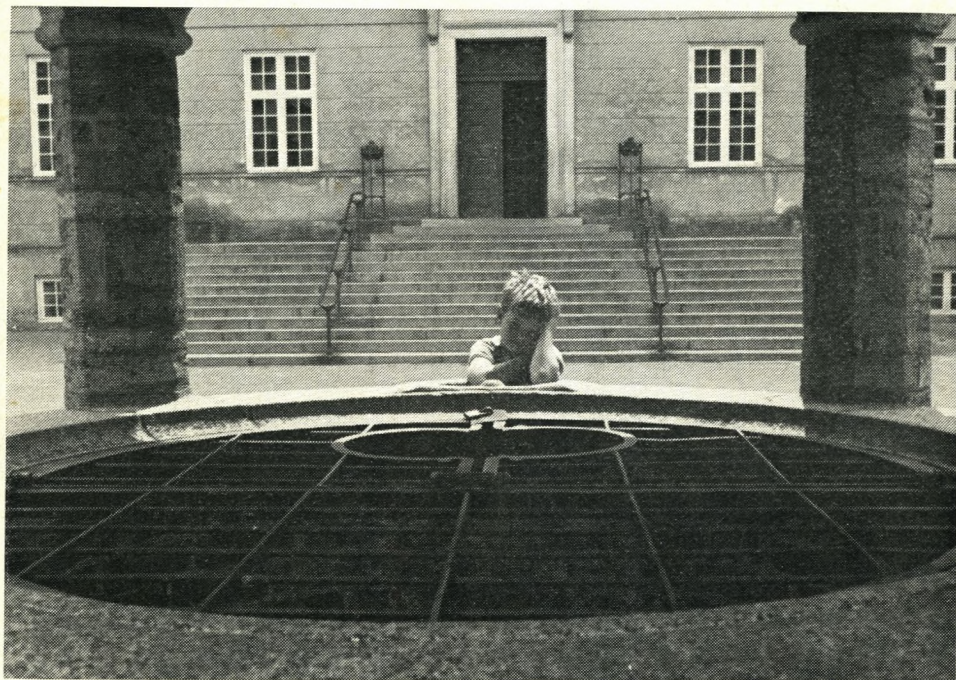
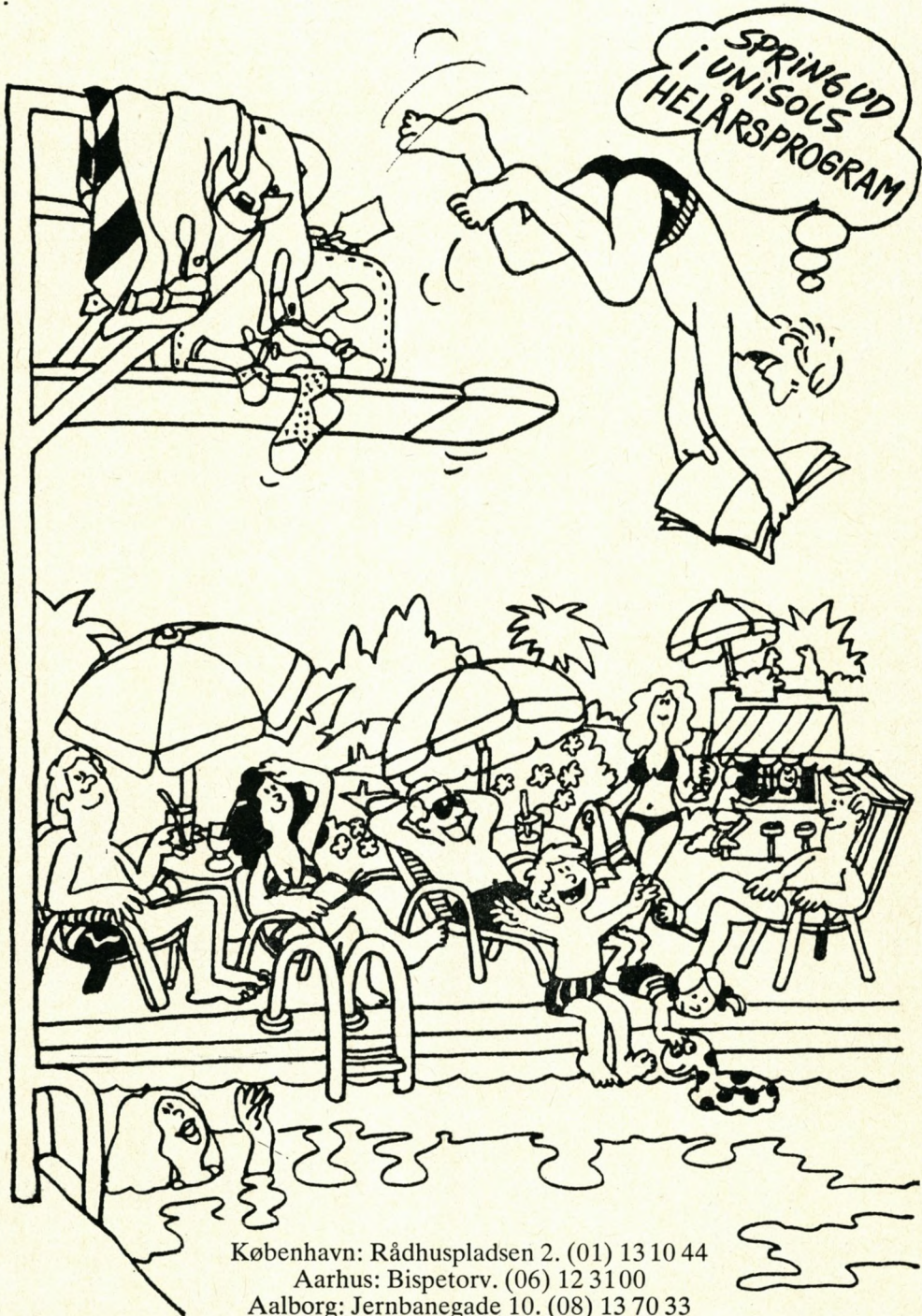

Foto: Sven Gerner Andersen (R 1945)

København: Rådhuspladsen 2. (01) 13 10 44
Aarhus: Bispetov. (06) 12 31 00
Aalborg: Jernbanegade 10. (08) 13 70 33
Odense: Kongensgade 69B. (09) 11 25 72

UNI **SOL**

Chr. Tom Petersen
Academia Sorana

efter tegning af Christian Tom-Petersen

SORANER-BLADET

JUNI 1978

63. ÅRGANG

NUMMER 6

Vølvens spådom

Völuspá er sikkert det mest berømte og mest diskuterede af de bevarede nordiske oldtidsdigte. Når jeg nu vil fortælle jer om det*, er det dog ikke på grund af digtets poetiske værdier, men fordi det er genstand for flere, til dels særdeles interessante opfattelser og udlægninger.

Völuspá var utvivlsomt allerede nogle hundrede år gammelt, da Snorre Sturlasson (1178–1241) engang i første halvdel af 12-hundrederne – på Valdemar Sejrs tid – overgav sin berømte Edda til efterverdenen. Man ved ikke, hvor Völuspá er forfattet og hvornår¹, men digtet ansås tidligere for norsk eller islandsk. Dette spørgsmål skal jeg komme tilbage til senere under omtalen af de forskellige opfattelser og udlægninger.

Völuspá begynder med, at vølven – spåkvinden – i første vers beder om tilhørernes stilhed, hvorefter hun kommer med en sætning, som vist er galt nedskrevet efter to tidligere nu forsvundne håndskrifter, nemlig:

»Du vil, Valfader, at jeg nøje skal fortælle menneskenes gamle beretninger, dem som jeg mindes som de ældste«. Det ord (vel), der her er oversat ved »nøje«, kan også (væl) betyde »kunstfærdighed«, »list« eller »svig«, og ved brugen af denne oversættelse får verset en helt anden betydning, nemlig: »De vil, at jeg skal fortælle Valfaders svig«. – Det bemærkes, at jeg på grund af manglende lærdom er ganske ude af stand til at kritisere disse to forskellige oversættelser, og jeg ved ikke, hvor meget der er udeladt i den ene eller tilføjet i den anden overlevering.

I andet vers mindes Vølven ni jætter fra

tidernes begyndelse, som har opfostret hende. Efter således at have givet tilhørerne kendskab til sin høje alder, går hun i tredje vers over til at fortælle om det ældste, hun ved: »Det var i tidernes begyndelse, at der intet var, ej sand, ej sø, ej svale bølger. Jord fandtes ikke, ej høj himmel. Der var det gabende rum. Græs intetsteds«², indtil de tre aser, Burs-sønnerne Odin, Høner og Loder løftede landene op og skabte det mægtige Midgård³. »Sol sken sydfra på jordbundens stene, og jorden blev grøn af urter« (4. vers). De tre Burs-sønner⁴ finder (7. vers) vandrende langs stranden to træstammer, Ask og Embla⁵, »skæbneløse og uden sjæl«, som de giver liv og ånd som det første menneskepar. Vølven omtaler dernæst (i 17. vers) Asken Ygdrasil, verdens-træet, hvis rødder vandes af hvidt slam⁶.

Ygdrasil frugtbarer jorden – fra den dugg i dale driver – under den er Urds brønd, hvor de tre skæbnegudinder, nornerne Urd, Verdande og Skuld⁷ sidder, og (19. vers) der ser Vølven Odins pantsatte øje og Heimdals Gjallerhorn skjult. – »Ved I nok, eller hvad?« – Hun ser (23. vers) Balder dø, ramt af sin blinde broder Hoders vådeskud med misteltenen⁸, og hun nævner Friggs sorg over sønnens død. Vølven når nu (35. vers) frem til samtiden: Den første folkekrig – startet af Odin – og det moralske forfald: »Brødre vil kæmpe og blive hinandens bane. Sønner af søstre vil spille slægtskabet. Hård bliver verden. Hor går i svang. Øksetid. Sværdtid. Skjoldene kløves – stormtid, ulvetid for verden styrter – ingen mand skåner anden«. – »Ved I nok, eller hvad?« – (31. vers): »Fenre fylder sig med døde mænds blod. Sort bliver solen i somre derefter. Alle vinde bliver onde. Dværge stønner ved stendøre«⁹. »Ved I nok, eller

* Foredrag holdt ved soranerfrokosten den 1. juni 1978.

hvad?« – (34. vers): »Højt glammer Garm for Gnipahulen. Lænken vil bryde og Ulven blive løs. Midtgårdsormen vrider sig i jættevrede og pisker bølgerne. Alle folk må forlade deres hjemsted«. – Nu strømmer asers og vaners fjender til fra flere sider; blandt dem nævnes en hidtil aldeles ukendt ildgud Surt og hans sønner. Loke er nu klart på fjendens parti. Kampen står på Vigridsletten, som er 100 gange 100 mil. Solen og Odin bliver slugt af Fenrisulven, men Vidar dræber Ulven med sit sværd¹⁰. Thor dræber Midgårdsormen, men går kun ni skridt derfra, før han segner, dræbt af dens edder. Frejr, Heimdal og flere falder Solen sortner, Jord synker i hav, Surt slynger ild over verden og hede luer spiller mod himlen. –

Vølven ser opstige for anden gang Jord af hav, grøn og frodig: »Fosser falder. Ørn flyver over og fanger fisk på fjældet«¹¹. »Aser mødes på Idesletten¹² og taler om Midgårdsormen og om de store begivenheder. De finder i græsset de gyldne spillebrikker, de for-dum ejede«. Vølven ser det strålende Gimle, hvor skyldfri skarer skal evigt leve lykkedage. »Da kommer den mægtige højt fra himlen og overtager sit herredømme, han som styrer alt«. (Vers 54 og 55). – Men den glinsende drage Nidhugg¹³ flyver over sletten med lig på sine vinger. »Nu vil vølven synke«.

Fortolkning af Völuspá er på mange måder overordentlig vanskelig. Hvorfra skriver sig nu dette store »islandske« eller »norske« digt? Forskellige fortolkninger har set dagens lys: at kvadet skulle være (1) en lærebog i nordisk mytologi, er en for længe siden forladt teori, ligeså at det skulle være (2) en dramatisering af asatroens fortrængelse ved kristendommens sejr: Digtet behandler aldeles ikke åndelige rørelser. Versene (54 og 55) om Gimle og den store hersker fra oven er formodentlig senere, kristen tildigtning fra omkring 1350. – To nyere teorier kræver imidlertid særlig omtale: (3) at Völuspá handler om det æventyrlige Atlantis' undergang som følge af voldsomme naturkatastrofer mellem år ÷1250 og ÷1200, og: (4) at Völuspá er et mindekvad over Hadbarderrigets undergang, da danerne i årene 400–450 gjorde sig til herrer over det, der efter dem fik navnet Danmark. Dette rige lå i den sydvestlige del af Sønderjylland^{6,12}.

Fortolkning (3) skyldes Jürgen Spanuth¹⁴, sogneprest i Bordelum, 34 km syd for Tønder. Han anser Atlantis' beliggenhed ud for Ejderstedt som fastslået i indskrifterne på Ramses III's kolossale tempel i Medinet-Habu i Theben i Ægypten. Landet lå i følge hans nordiske krigsfangers udsagn i »den niende bue«, hvor den længste dag er 17 timer¹⁵, og udenfor deres kongesø lå en klippe, der var sort og hvid og rød og som skåret af med en kniv. Denne klippe må være Helgoland. Atlantis oplugtes i følge legenden af havet i løbet af én dag og én nat: »Midgårdsormen vrider sig i jættevrede og pisker bølgerne. Alle folk må forlade deres hjemsteder«.

Nu er det en ret udbredt skik at udmale sig Verdens undergang som en stor gentagel-

se af de værste kendte katastrofer i fortiden – se f. eks. *Johannes' Åbenbaring* (ca. år 300 e. Kr.) over Santorins (Thira's) mægtige eksplosion i ÷1220, kap. 8. v. 8: »og der blev lige som et stort bjerg brændende i lue kastet i havet, og en trediedel af havet blev blod« – asken fra Santorin er rød. – Vers 10: »og fra himlen faldt en stor stjerne«. – Vers 12: »og en trediedel af solen blev ramt, og en trediedel af månen og stjernerne, så at dagen fattedes en trediedel af sit skin og natten ligeledes«. – Kap. 9, vers 2 til 17 taler om røg og frygtelige hære.

Dette svarer godt til de ægyptiske præsters beretning til Solon om Atlantis' undergang – »og alle folk måtte forlade deres hjemsted« – fordi enorme vulkanske begivenheder i Nordatlanten i ÷1300 til ÷1200 satte mægtige havskælvbølger ind i Vesterhavet (i følge den islandske vulkanolog Torarinsson). Mytens »Surt farer frem sydfra med Ild«, er de verdensbrande, som ca. ÷1250 forvoldtes af »Factons ubehændige kørsel med Solvognen«, som måske er datidens forklaring på en slem komet eller et andet himmellegeme, der kom jorden for nær, og som bl. a. afsved det frugtbare Nordafrika, og hvis spor endnu kan ses som brandlag i nordskandinaviske moser og i bjergmoser i Schwarzwald og Østalperne. Facton endte i Eridanos (Ejderen!), hvor hullet endnu findes, 56 cm dybt, tæt syd for Helgoland«.

»Solen sortner, jorden synker i hav, og fra himlen forsvinder de lyse stjerner«, det er de mange kubikkilometer aske¹⁶, som Santorin kastede op i luften i ÷1220, der forvoldte det ægyptiske mørke og gjorde Nilen som blod i 7 dage – i Norden ytrede denne soltilsløring sig som 3 fimbulvintre uden somre imellem. Og når Vølven »ser opstige for anden gang jord af hav, frodig grøn«, så menes der i følge Spanuth det flade lands tilsynkomst, som efter almindelige sønderjyske stormfloder, der jo også må have fundet sted i ÷12' hundrederne.

Nu vil man måske sige, at det er dristigt at mene, at Völuspá's beretning, forfattet sandsynligvis ca. 600–800, kan mindes katastrofer fra ÷1200 – altså ca. 2000 år gamle – men: Om Dronninghøj i »Kreis Schleswig« gik der sagn om en halshugget kriger, og da højen blev udgravet for nogle år siden, fandtes der et skelet med hovedet ved fødderne – højen var fra det ÷15. århundrede! Og om en stor høj i det Lauenburgske ved Elben talte man om ild og ruiner – højen viste sig at være fra det ÷13. århundrede, og man fandt rester af et afbrændt dødehus¹⁷. Tidens længde taler altså ikke mod synderlig vægt mod Spanuths teori.

Fortolkning (4) er opstillet af nylig afdøde lektor Peter Grove i Hillerød¹⁸. Mens Spanuths Atlantisteori henter stof fra begivenheder godt 1200 år før Kristus, mener Grove, det drejer sig om kampe omkring 440 efter Kristus.

Ved at sammenligne hvert eneste nordisk sagn og ved studiet af Snorres »Heimskringla«

og gamle digte, er han ligesom dr. Lukman og nogle tyske forskere nået til at mene, at *Odin* i virkeligheden er Hunnerkongen *Atilla*, der vittelig lod sig dyrke som gud og identificerede sig med den gamle tyske ikke-gud, men personificerede stoffet Wuotan, »den rasende«, som han efterhånden fik gjort til den øverste gud. – En ting, som ikke direkte vedkommer *Völuspá*, er, at Rolf Krakes stiftfader, sveakongen *Adils*, virkelig skulle have eksisteret, og at hans navn i virkeligheden var – *Atilla!* –

De tre guder, Burs-sønnerne, som skabte menneskene Ask og Embla, var *Atilla*, hans svoger *Løder* og hans stamfader *Hunâr* (»Høner«). Da Hunnerne, og især *Atilla*, altid sejrede, lå det nær at tro på deres guddommelighed. Groves' studium af sagn og gamle digte bekræfter Snorres oplysninger om Odins vandring og førte ham til, at gotiske stammer i Rusland og ved Østersøens sydkyst fordrivedes af hunnerne; nogle flygtede til Skåne og Sjælland, andre fortsatte med vest, dels flygtende foran Hunnerne, dels med dem som deres ufrivillige hjælpetropper.

I det sydvestlige Sønderjylland boede Hadbarderne, og deres kamp mod de indtrængende goter, »Dannerne«, er emnet for mindediget *Völuspá*.

Her er *Surt* ikke nogen mystisk ildgud, men den saxerkonge *Sverting*, som indebrændte hadbardkongen Frode Fræge (*Surt*=sort = *Sverting*). Nu var han død, og Fræges søn, hvis navn vi ikke kender, dræbte efter pres fra Starkad hans sønner; derfor kaldes han Ingjald = *Withergyld* = gengæld. – »Å rinder fra Øst gennem Edderdale med Sværd og Saxe, Slidr hedder den«, det er Slien, der løber i Eitr- eller Ejderdalen. *Vølven* ser mensvorne mænd og mord-ulve, og den som forfører andens hustru, vade i tunge strømme. Det er fredsbrøderne: »*Ulve*« er den Danestamme, *Glømmerne*, som Helge hørte til, og den »forførte« hustru er Ringstedkongen Hroars datter Freja, som var lovet Ingjald, men som rejste hjem til Ringsted før brylluppet og blev gift med Helge (i følge *Beowulf*-kvadet).

Hadbardernes kongeby Bardeholm overlever i stednavnet Bordelum. Mange stednavne i *Völuspá*, Helge-diget og *Beowulf*-kvadet er, eller opfattes af Grove, som sønderjyske navne; nogle er misforstået af de islandske nedskrivere, efter at digtet er vandret via Hedeby og Norge til Island¹⁹. – Nu er jeg ikke mere i stand til at læse oldnordisk og ikke kyndig i den gamle litteratur, så jeg skal ikke prøve at dømme mellem de to lærde herrers teorier; men rent bortset fra, at de ikke skændes, er jeg tilbøjelig til, med borgmester Herman von Bremenfeld, at sige: »Forliger Eder, I Skabhalse, I haver begge Ret« – for skulle det ikke være muligt, at en skjald kan have lavet et kvad om Hadbarderrigets undergang og deri bragt stumper af et ældgammelt digt om Atlantis' undergang?

Knud Palslev (S 1908).

NOTER:

1) *Völuspá* – hele verdens mytiske historie – er overleveret os i to indbyrdes ret afvigende former. Det er det første digt i hovedhåndskriftet *Codex Regius* af den ældre Edda, nr. 2365, 4to, Gammel kongelig Samling. Håndskriftet, der dateres til omkring 1270, indeholder den samling mytiske oldkvad (*Völuspá*, *Grímnismál*, *Vafþrúðnismál*), der udgør hovedbestanddelen af de såkaldte »*edda*-digte« ej at forveksle med digtene i Snorres Edda (»*Skjaldskabslære*«: *Gylfaginning*, *Bragaræður* og *Háttatal*) forfattede muligvis før 1218. Snorre har i *Gylfaginning* berettet om Ragnarok på grundlag af stroferne i *Völuspá*, som han flere gange citerer, men på visse punkter går Snorre ud fra en anden form for myten end den, der findes i *Völuspá*.

2) Det savnede kan tolkes som lutter *danske* forekomster; typisk *norske* ting som fjælde og (gran- og fyrre-)skov nævnes ikke.

3) *Midgård*, egentlig »landet i midten« dvs. den af mennesker beboede verden. Snorre støtter sig her til *Grímnismál*.

4) Snorre har *Odin*, *Vile* og *Ve*.

5) *Ask* (manden) og *Embla* (kvinden) – ask og elm – er *danske* træer, ukendte på Island og sjældne i Norge. I en islandsk nedskrift kaldes asken *Ygdrasil* pludselig *þollr*, dvs. fyr!

6) *Ygdrasils* top er i himlen, og dets tre rødder er hos mennesker, hos jætter og hos *Hel* (dødsriget). – Ved det sønderjyske *Bordelum* forefindes store forekomster af hvidt slam!

7) *Urd*: skæbne, dødsskæbne. *Verdlande*: det vordende. *Skuld*: det skullende. – Under *Ygdrasil* findes også den vise *Mimers* brønd og asernes hellige tingsted.

8) *Misteltenen* skildres som høj og slank (!) – for den er ganske ukendt på Island.

9) *Dværgene*, der stønner ved stendøre, er måske en *norsk* tilføjelse.

10) I *Vafþrúðnismál* sætter *Vidar* sin ene fod med den mægtige tykke sko – der i følge Snorre er dannet af overflødige bortkastede skindstumper fra skomageriet – i *Ulvens* underkæbe og flænger kæften på uhyret.

11) *Fosser* falder ..., måske en *norsk* tilføjelse.

12) *Idesletten* (Yð, Ið?: tax) = *Isted hede*?

13) *Nidhugg* gnaver *Ygdrasils* rod.

14) *Jürgen Spanuth*: *Atlantis. Heimat, Reich und Schicksal der Germanen*. Tübingen 1965 (Grabert-Verlag). 676 Seiten. Illustriert.

15) I København er den længste dag 17½, i Amsterdam og Berlin 16½ timer.

16) *Vulkanologer* beregner den udslyngede askemængde fra *Santorin* til 130–140 kubik-kilometer; hullet efter eksplosionen anslås til 400 meter i dybden og med et areal på 83

kvadratkilometer. Det mægtige askelag – op til 30–40 meter – er målt på bunden af det østlige Middelhav af svenske dybhavsforskere. Til sammenligning kan anføres, at vulkanen Krakatau enorme eksplosion den 27. august 1883 – der sporedes over hele Jorden – »kun« sendte 15–20 kubikkilometer aske op efterladende et 120 meter dybt hul på 16 kvadratkilometer.

¹⁷⁾ Brøndsted: Danmarks Oldtid, 1939, side 112: Bronzealderen.

¹⁸⁾ Peter Grove: Danmarks dåb. På opdagesrejse i Danmarks ældste sagntid. København 1961 (Branner og Korch). 254 sider.

¹⁹⁾ Nåstrand = Nordstrand. Okolner = Okholm. Slidr = Slien. Jvf. note 12.

55 års jubilarer

Studerterholdet fra 1923 mødtes lørdag den 3. juni 1978 til uofficielt jubilæum i Sorø, hvor naturen stod i sin skønneste pragt. Der kom ialt 14 af de 22 endnu levende kammerater. Resten havde mere eller mindre lovligt forfald. Festarrangørerne, lektorerne *H. Beck* og *O. Gad*, trakterede med morgen- og eftermiddagskaffe, og organist *Finn Vidørø* gav soransk koncert i kirken før den vellykkede middag, der holdtes på Hotel Kong Frederik.

K. Vidørø.

Frokosten den 11. maj 1978

Dagens frokosttaler, Hans Jørgen Jensen fra Danmarks Radio, havde fået lokket ialt 16 gammelsonanere ned i den frederiksborgske kælder: Æresmedlemmerne Ellen Vibeke Jensen (S 1913), Kann Rasmussen (S 1922) og Clausen (S 1925); Palslev (S 1908), Mackeprang (S 1913), Suhr (S 1914), Dégén (R 1921), Hoffmeyer (1925), Schröder (S 1925), formanden Taarnhøj (S 1937), Saxtorph (S 1940), den indbudte taler (S 1949), Perch-Nielsen (S 1950), Winther-Jensen (S 1954), Bodil Wille Møller (S 1966), og Boalth (S 1973).

Programdirektøren lod ikke til at være trykket af sin departementchefs tilstedeværelse, men holdt et morsomt, stundomt skarpt causeri, hvor han startede med at sammenligne Akademiet og DR. Ligheden var, at det begge steder var en stor bygning med mange mennesker, begge steder bliver man klogere, og der er ballade i gården!

Men –! Han opfattede engang skolen som noget verdensfjernt, en enklave i en a-politisk tilstand, ja nærmest som et lukket brodersamfund – dette er øjensynligt forskelligt fra DR. Skolen havde været præget af autoritetstro (det fremgik ikke helt klart, om dette skulle regnes til lighederne eller forskellene; jeg tror det sidste!), for det var i rektor Bohns tid, en mand med reel autoritet over sig og en dygtig pædagog, ja han havde faktisk lært Hans Jørgen Jensen at tale ordentlig fransk! Han mindedes de to år på skolen som en god tid, en lys, ja uskyldig tid. (Det bemærkes, at nu har han meldt sig ind i Soransk Samfund).

Hans tid på DR havde været præget af hensynet til politikken, de 3.000 medarbejdere og publikum, med en følelse af at skulle op til eksamen ved det grønne bord hver 14. dag! DR er jo en selvstændig offentlig institution med ansvar og forpligtelse overfor radioloven, hvor man i det daglige arbejde ustandseligt skal disponere og *prioritere*. Navnlig den så meget omtalte alsidighed lå ham på sinde, men »det kan knibe med at komme så langt rundt, som vi gerne ville«. Alsidigheden er ikke blot et politisk spørgsmål (dette er mine

ord; ref.), men drejede sig også om publikums ønsker og smag; i den forbindelse var det ham en glæde at kunne konstatere, at folk efterhånden havde lært at bruge afbryderknappen! Han sagde mere end dette, også mere skarpt, men der er forskel på, hvad en mand kan stå og sige i en kammeratlig kreds, og så på hvor meget jeg kan referere til trykning.

Under diskussionen kom vi ind på emner som private TV-stationer, monopoler kontra konkurrence, et evt. TV-2 og kassetter. Det viste sig, at der var to tilstedeværende, som ikke havde TV og så sandelig heller ikke havde tænkt at anskaffe sig et sådant; det var gribende at opleve Hans Jørgen Jensens reaktion herpå; han vidste, at sådanne måtte eksistere statistisk, men havde aldrig mødt dem i levende live og endda repræsenteret med 12½ pct.!

N. Sx.

Soldaterkorpset

Soldaterkorpset er jo endnu ikke helt gået i glemmebogen – jeg husker et billede i Soranerbladet for ikke så længe siden med korpset marcherende op ad Storgade med Lautrup-Larsen i spidsen.

Hvad med sangen til korpset (af Aage Lind?) – den findes ikke i Soraner Sangbogen, som Bår velvilligt forærede mig et eksemplar af.

Så vidt jeg husker går første vers således, på melodien »Langt højere bjerge...«:
*Er bagen slidt blank af et skolebords fjæl,
er hjernen kørt træt mellem bøger,
nuvel, jeg er krigsmand fra hoved til hæl
og bort fra det hele jeg søger,
som frivilligt nummer i navnløse hær,
med hvidt bandoler og et vægtigt gevær.*

Var det ikke en idé at opspore sangen, mens nogen endnu kan huske den?

Bedste soranerhilsen

Krudtpeter.

Orgelfestival 1978

Den 9. internationale orgelfestival i Sorø kirke finder sted hver onsdag klokken 20 i tidsrummet fra den 28. juni til den 13. september. Billetsalg og information: Sorø Turist-

bureau, telefon (03) 63 02 69, Wilhelm Hansen Koncert-direktion, telefon (01) 11 78 88 eller hos festivalens informationschef Asger Larsen, telefon (03) 63 15 53.

KONCERTOVERSIGT

*Organist/Organ player **Kor/Choir/Chor ***Dirigent/Conductor ****Solist/Soloist

21/6

EKSTRAKONCERT i Sorø Akademis Festsal: Telemann
MICHALA TRIO
PER JOHANSEN (*bas*)

Wolf
Vivaldi
etc.

28/6

*OSKAR PETER
Österreich
**ET KOR
Medlemmer af Radioorkestret
***KNUD VAD
****LONE DUE (*alt*)
****OLE HEDEGAARD (*tenor*)
****PER JOHANSEN (*bas*)
Danmark
(Koncert nr. 22 i serien:
„Bach-kantater i Sorø kirke“)

Bach:
Kantate
nr. 7
Mozart:
Fantasi
i f-mol
Eben
etc.

5/7

*KNUD VAD
Danmark
****ZOFIA JANUKOWICZ (*sopran*)
Polska

Lorentzen
Scarlatti
Palubicki
Bach etc

12/7

*MICHAEL SCHNEIDER
W.-Deutschland

Værker af
Bach

19/7

*GARRI GRODBERG
USSR
**ET KOR
Medlemmer af Radioorkestret
***KNUD VAD
****KAREN GABE (*sopran*)
****LONE DUE (*alt*)
****OLE HEDEGAARD (*tenor*)
****PER JOHANSEN (*bas*)
Danmark
(Koncert nr. 23 i serien:
„Bach-kantater i Sorø kirke“)

Bach:
Kantate
nr. 94
etc.

26/7

*JIRI ROPEK
****VLADIMIR MIKULKA (*guitar*)
Ceskoslovensko

Jelinek
Koskin
Ravel
etc.

2/8

*KNUD VAD
**CHORUS SORANUS
***KNUD VAD
Den danske Blæserkvintet
Danmark

Værker af
Carl Nielsen

9/8

*MICHAEL AUSTIN
Danmark
****FRANS HELMERSON (*cello*)
Sverige

Bach
Liszt
Franck
etc.

16/8

*LEON BATOR
Polska
****BIRGITTE GRIMSTAD
(*recitation og sang*) Norge

Bach
„Draumkvedet“
Nowowiejski
etc.

23/8

*FLEMMING DREISIG
Danmark
**THE TALLIS SCHOLARS
***PETER PHILIPS
England
Medlemmer af Radioorkestret
Danmark
(Koncert nr. 24 i serien:
„Bach-kantater i Sorø kirke“)

Bach:
Kantate
nr. 33
Liszt
etc.

30/8

*ALBERT DE KLERK
Holland

Frescobaldi
Pachelbel
Bach
Improvisation
etc.

6/9

*MASAAKI TSUKIOKA
Japan
EDER KVARTETTEN (*strygekvarter*)
Ungarn

Pachelbel
Hanamura
Buxtehude
Bach etc.

13/9

**CHORUS SORANUS
***KNUD VAD
Danmark
FILHARMONIA BALTYCKA
**ZYGMUNT RYCHERT
Polska
****KAREN GABE (*sopran*)
****LONE DUE (*alt*)
****OLE HEDEGAARD (*tenor*)
****PER JOHANSEN (*bas*)
Danmark
(Koncert nr. 25 i serien:
„Bach-kantater i Sorø kirke“)

Bach:
Kantate
nr. 47
Mozart:
Requiem

Sorø kirkes orgel er bygget i 1942 af det danske orgelbyggerfirma »Marcussen & Søn« (intoneret af Poul-Gerhard Andersen). Dengang blev barokorglets pibemensurer genopdaget. Disse blev anvendt ved genopbygningen – og dette har givet det særlige klangbillede, der har gjort orglet verdensberømt. Orgelfacaden stammer fra det 16. århundrede, og rygpositivet blev tilbygget i 1628. Orglets mekanik er i 1972 blevet fornyet af orgelbygger Poul Gerhard Andersen.

Bach-kantater i Sorø kirke. Søndag den 30. november 1975 (1. søndag i advent) startedes i Sorø kirke en ny koncertserie, som måske bliver den mest omfattende koncertserie i dansk musikliv overhovedet. Den centrale idé i serien er ved hver koncert at bringe en af Bachs 200 kirkekantater til opførelse netop på den

søndag i kirkeåret, mesteren komponerede den til. Såfremt det fortsat vil være muligt for Sorø Orgelfestival og Musikselskab at opnå de nødvendige økonomiske tilskud, og hvis tilstrømningen af publikum til kantatekoncerterne fortsat vil retfærdiggøre det, er det vor plan efterhånden at bringe alle 200 kantater til opførelse på de rigtige søndage i kirkeåret.

I 9. Internationale Orgelfestival er integreret 4 af kantatekoncerterne (28/6, 19/7, 23/8, 13/9), som altså af praktiske grunde må flyttes fra søndag til onsdag, og De kan få en oversigt over koncerterne fra 1. juni 1978 til 1. oktober 1979 ved billetsalget. Normalt er intervallet mellem koncerterne 4 uger. Flere forskellige kor medvirker på skift: »Chorus Soranus« dir.: Knud Vad) og andre kor fra ind- og udland.

Frokosten den 1. juni 1978

Den annoncerede taler havde sendt afbud, men den effektive Bodil havde overtalt Palslev (S 1908) til at fortælle os om »Vølvens spådom«. Det blev meget fornøjeligt og belærende – jeg tror nu ikke, at Palslev har været svær at lokke – især om de teorier, der er dannet, om hvilke erindringer om facts, der ligger bag. Det var tydeligt, at Palslev mest hældede til Peter Groves teori, om at Ragnarok i virkeligheden skal afspejle forhold i Sønderjylland 400–500 e. v. t. med indfald af fremmede folk, muligvis Hunnerne. Alt, hvad der nævnes af klimatiske og botaniske forhold, passer meget bedre på danske forhold end norsk/islandske. Og så genfortalte han faktisk alle de mest dramatiske episoder af dette herlige digt lige til landet igen stiger op af vandene (den kraftige flod og ebbe ved vadehavet?) og guldterningerne findes i græsset. Vi sad længe med store øren og lyttede, mange af os med genkendelsens glæde.

Frandsen (R 1915) var på besøg fra Californien og skulle videre til Sorø med den bog »Sorø gennem 300 år«, som Ellen Vibeke Jensen havde efterlyst. Der er nogen, der læser Soranerbladet på den anden side jordkloden! Han fortalte lidt om forholdene i Californien, især om beskatning af parcelluse, men det kunne ikke rigtig bringe os 1978-danskere tårer i øjnene!

Saxtorph (S 1940) havde lige været censor på skolen og skulle overbringe en meget frisk hilsen fra rektor, Kaj Steffen Rasmussen og Stubbe Teglbjærg (begge S 1936). Det havde været en ejendommelig oplevelse at komme i embeds medfør på sin gamle skole: Stengangen lugter, som den altid har lugtet, men ellers var der mange forandringer, f. eks. foregik eksaminationen i den gamle østre sovesal, der var lavet om til faglokaler. Det blev selvfølgelig 3 nostalgiske dage, især benyttede jeg fritiden til at gå tur ad de gamle villaveje (Frederiksvej, Fru Ingesvej osv.); det slog mig, at jeg som skolesøgende nok har et andet forhold til byen, dens veje og blomsterdufte end alumnerne, der jo også var bundet af de (i hvert fald dengang) strenge læsetids-

bestemmelser, som vi andre kunne se stort på. Haverne på Frederiksvej stod i ét flor af syrener, guldregn og magnolier; det var som at blive sat 35–40 år tilbage i tiden, for netop Frederiksvej var min normale vej til skole gennem 5 år. Denne tilknytning til byen hindrer ikke, at jeg har fået meget ud af skolen med dens særlige ånd og miljø, men jeg vil tillade mig at påstå, at vi skolesøgende og ude-boende pensionærer i forholdet til Sorø har fået både i pose og sæk.

Tilstede var i øvrigt: den afgående redaktør Rantzau (R 1937), der præsiderede og bød velkommen, da formanden var til Fraternitetsmøde; svogrene Høfler (R 1919) og Stauning (R 1929), Dégn (R 1921), Frandsen (S 1927), et par 36'ere Drechsel og Gam, Børge Jørgensen (S 1938) havde påbegyndt sin Danmarksferie nede fra Spanien, de næsten uadskillige Estrup og Juul fra 1947, Heede (R 1956), Lund og Lysgaard (begge S 1964). N. Sx.

Til landets Præster og Dommere

Retfærdighed Romerbrevet 1,17. Justitia.

REFORM

- A: Fjernelse af »Privilegier i Forbindelse med Retfærdighed« (justitia) – især Privilegiet »selvdømme«.
- B: Lukning af Juristforbundet (kollektivt Forbund med Dommere).
- C: Overflytning af »Statens Lovkontor« til Folketinget.

FORMÅL

Tilbagevenden til: I: uafhængige Dommere og II: hurtigere Retspleje etc.

Reformen haster!

Kay Wiibroe Segel (S 1925).

Redaktøren flyttede den 1. marts 1978 fra Ålsgårde og søger varig bopæl helst på det københavnske Frederiksberg. Da jeg er alene, er mit behov beskedent (1–1½ værelse). Jeg larmer ikke!

Adresse p.t.: c/o Bergsøe, Bülowsvej 24, 1870 København V.
Tlf. (01) 31 87 31.

Fraternitas Soranas 42. stævne

holdtes på Sostrup Slot ved Gjerrild i dagene 30. maj til 1. juni 1978; der havde meldt sig 37 aspiranter, der alle bestod.

SOLISTER: *Waage Beck, Vodskov, Margrethe Bennetzen, Strib, Ellen C. Berg, Højbjerg, Tage Christiansen, Virum, Mogens Christophersen, Valby, Poul Glaven, Brønshøj, Johannes Gommesen, Søborg, Lis Hansen, Charlottenlund, Ellen Vibeke Jensen, Sorø, Kamma Lind, Ollerup, Yrsa Nedergaard, København, Else Severinsen, Rungsted og Karen Trolle, Esbjerg.*

ÆGTEPAR: *Maj og Chr. Bakmann Christiansen, Skaade, Eileen og Viktor Brorson, Frederiksberg, Helga og Ditlev Christensen, Høje Gladsaxe, Sigrid og Ebbe Christiansen, Strøby Egede, Ella og Svend Clausen, København, Elna og Helge Dahn, Kimmerslev, Edith og Vagn Høyer, Åbyhøj, Inge Grethe og Jakob Krarup, Amager, Esther og Olaf Krog-Meyer, Strøby Egede, Ingeborg og Ejvind Nordahl Svendsen, Sorø, Aase og Johannes Tordager, Stenløse, og Vippe og Palle Taarnhøj, Egøje.*

Af de nævnte var 18 udgået fra skolen med studentereksamen i årene 1913–1945.

Når man i årene 1933–77 har oplevet 41 stævner, ligger den tanke nær: nu kan der ikke være noget særlig nyt ved detteher. Dog: i sandhedens interesse må det siges, at vort 42. stævne blev dramatisk i uventet grad. For første gang i FRATERNITAS' mangeårige historie måtte en deltager, nemlig fru *Ella Clausen* af København, brat indlægges på sygehuset i Grenå, da der natten til torsdag kom en blodprop. Heldigvis varede det ikke så forfærdelig mange timer, før krisen var overstået.

Derfor går jeg nu over til almindeligheder:

At *Djursland* omfatter 830 km² (læg i tanken Falster, Møn og Samsø sammen), har de færreste vel forestillet sig; men de fleste ved, at herovre ligger en del af Danmarks skønne slotte, og vi fik lejlighed til at stifte bekendtskab med to af dem.

Rosenholm (ca. 20 km nord for Århus) blev i år stævnets udflugtsmål; her tilbragte vi en god times tid under kyndig vejledning. Men *Sostrup Slot*, der ejes af medlemmer af Cistercienser-ordenen og drives som hotel-pension, var rammen om vort 42. stævne. Og her – mener jeg – oplevede vi et virkelig godt og flot slotsstævne. Lad mig nævne en ting, der varmede hjerterne: uden opfordring fra vor

side blev kirkens dør åbnet for os, sådan at vi på stævnets sidste dag kunne bede *Ebbe Christiansen* holde morgenandagt dér med *Elna Dahn* som organist. – Onsdagsandagten var blevet holdt af *Jakob Krarup*. Denne havde i øvrigt ordet allerede tirsdag aften ved indledningsmødet, og hans emne var da: at causere om sit liv som rejsepræst for DMS, som missionær i Kina og som storstadspræst herhjemme. Dygtigt og instruktivt havde han ført os helt ud til »Riget i Midten« – vide perspektiver oprulledes for vort blik; men det gjorde også godt at komme hjem til Amager igen.

Onsdag var Sorø Akademis stiftelsesdag, hvorfor vi sang »Kong Fred'rik, glæd dig i din grav!«. Den dag kulminerede ars loquendi, idet Viktor Brorson holdt det på én gang mest oplysende og med humor og lune bedst isprængte foredrag, jeg i øjeblikket mindes at have hørt i F.S. – Tilbage i bevidstheden bliver talerens nøgterne reaktion, hans myndighed over for besættelsesmagtens udøvere og hans ranke holdning som dansk.

– Undskyld, at jeg ikke er gået kronologisk frem: jeg har følt mig tilskyndet til at sætte de stærkeste indtryk fra stævnet først. Men:

Efter traditionen begyndte vort samvær i år med, at formanden smukt bød velkommen – også til de nye deltagere – og han mindedes Gogo Schjærff. Uofficielt mindedes sekretæren Jonas Bruun. Allerede på stævnets første aften sang vi nogle af de kære, kendte soranersange – og fortsatte dermed. Den 31. maj ved festmiddagen, der serveredes for os uden ekstraberegning, talte formanden om de bånd, der stedse knytter os til vor gamle skole. Lektor *Nordahl Svendsen* overbragte rektorparets hjertelige hilsen til os og fik vor tak med tilbage. Fremmede takkede han, fordi han og hans hustru bestandig må komme og føle sig hjemme her, og udtalte glædesfyldt, at det nu atter går fremad for vor gamle skole. Et leve skolen udbragtes. – Sekretæren opfordrede forsamlingen til at hylde og lykønske æresmedlem af Soransk Samfund *Ellen Vibeke Jensen*, der blev student for 65 år siden, og som har ydet en værdifuld indsats under registrering af gamle soranere; i et påfølgende hurra medtoges *Ellen Berg* af årgang 33 og *Edith Høyer* af årgang 34.

Med rette bar stævnets sidste aften betegnelsen

Soraneraften.

Mogens Christophersen havde nemlig med sin melodiose stemme indtalt *Sorømindre* på bånd; disse var såvel af munter som alvorlig art og var meget vidtspændende. M. C. bibragte dermed vort samvær i F. S. noget hidtil uhørt, og uden at ville underkende noget af det øvrige, giver jeg formanden ret i den opfattelse, at Carsten Hauchs sidste digt og Goldschmidts skildring af Hauchs dødsleje virkede særlig gribende og vil huskes meget længe.

Ellen Vibeke Jensen fremdrog interessante

træk af statsmanden Poul Chr. Stemanns liv. I 1798 blev han amtmand i Sorø. Som ualmin delig dygtig administrator bragte han Akademiets økonomi på fode, idet han fra 1802 var inspektør over godset. På flere andre områder kom hans evner og flid egnen og landet til godt. Et synligt minde efterlod han sig bl. a. i den ikke kannelerede granitstøje, der findes i Akademihaven nær rektors båd. I øvrigt henvises til nordsiden af kirken, hvor flere søjler ses.

Enkelte muntre indslag kom på opfordring, og soranersange lød. Den festlige aften sluttede med fællessangen »Fred hviler over land og by«.

Generalforsamlingen om torsdagen forløb gnidningsløst. De fleste oplevelser fra tidligere år gentog sig: alle valg var genvalg, dirigenten var den samme, formandens beretning

og kassererens regnskab godkendtes. Beholdningen udgjorde ialt 732,45 kr.; nye bidrag indkom; der kom også udgifter. – Styrelsen fik fuldmagt til at planlægge næste års stævne, der så vidt muligt skal holdes i dagene 29.–31. maj og gerne i Øst-Danmark. Af mulige steder nævntes Dragsholm, Fuglsang o. a. Efter formandens afsluttende ord sang vi: »Gak ud, min sjæl, betragt med flid –«.

Før vi skiltes, takkede *Svend Clausen* på hustrus og egne vegne for den hjælp og deltagelse, de havde været genstand for – og *Nordahl Svendsen* takkede for samværet. Det gjorde vi andre også – enten højlydt eller i vort stille sind. En særlig glæde var det at kunne forlade Sostrup med den forvisning, at stævnets patient nu var ved at være reconvalescent og altså i fremadskridende bedring.
Olaf Krog-Meyer.

REDAKTØREN GÅR

Efter – som Fatter ville have sagt – »samfulde« fem år som ansvarshavende, synes jeg, det er på tide at takke av! Jeg er ikke »blevet gået« – tværtimod! – men alt for megen medgang fører som bekendt til *hybris*, og jeg *har* – takket være Soraner-bladets læsere og deres imødekommethed – haft overvældende medgang, siden jeg »blev tvunget til at påtå mig redaktørjobbet frivilligt«, så for ikke at udfordre guderne har jeg valgt at gå frivilligt, mens tid er.

TAK for megen opmuntring fra gamle som unge – det har været en herlig, en fornøjelig og en uforglemmelig tid som jeres redaktør, der sender alle en hjertelig soranerhilsen.
Paul Rantzau.

P.S. Svend Ranvig overtager embedet fra og med septemhernummeret 1978. Velkommen Svend, og tak for megen god hjælp!

Dansk Præste- og Sognehistorie

Der er grund til i Soraner-Bladet at nævne, at det kæmpeværk, som soraneren Paul Nedergaard (S 1914) arbejdede med helt fra sin Sorø-tid, og som han påbegyndte udgivelse af 1949, og som han nåede at få 90 pct. fuldført inden sin død i 1970, hvorefter soraneren Jens Juel Sørensen (S 1915) fortsatte, således at der ved hans død kun manglede Haderslev stift, nu fortsættes under ledelse af et redaktionshold med docent, dr. theol. A. Pontoppidan Thyssen i spidsen. Det nye redaktionshold omfatter dog ingen soranere.

Første hæfte af Haderslev stift, hvis biskop er soraneren Thyge Kragh (S 1928), er netop udkommet med 88 tospaltede sider svarende til dobbelt så mange almindelige bog-sider. Det vil blive fortsat med endnu 9 hæfter, udsendt med 2 hæfter om året. Paul Nedergaards kæmpeværk vil således kunne foreligge komplet i 1982 med ialt ca. 8000 dobbeltspaltede sider (format 17,5×25,5 cm) svarende til ca. 16.000 almindelige bogsider.

Det er en helt imponerende indsats, der her er gjort, når der tænkes på, at 90 pct. af værket skyldes en enkelt mands fritidsarbejde.

Nedergaard var 1921-69 en travlt optaget præst på Vesterbro. Hans mange aktiviteter som præst får man et interessant indblik i ved læsning af hans udmærkede og fornøjelige bog »Minder om mange mennesker« (3. oplag 1964), der også beretter om hans tid på Sorø Akademis Skole.

Her bør også nævnes, at Fraternitas Sorana i sin første skikkelse blev grundlagt 1919 af Paul Nedergaard og Jens Juel Sørensen som en fortsættelse af en bibelkreds Nedergaard havde taget initiativet til i Sorø allerede i 1911.

A. Kann Rasmussen.

Modtagne gaver til Soranerbladets drift

Sven H. Kalkau, Fjenneslev. Ole N. Hall-Andersen, St. Magleby. Sven Spangsberg Nielsen, Middelfart. Svend Rothe, Vanløse. Magnus Stallknecht, Ballerup. Svend Erik Heede, Holte. Poul Reitzel, Thisted. K. W. Rasmussen, Søborg. Peter Mikael Hemmingsen, Lyngby.

Der er fra 1.1.78 til 1.6.78 i alt modtaget kr. 8.135,- (incl. liste 1-15).

Gamle soranere

Soransk Samfund lykønsker følgende kammerater, der har rund fødselsdag i juli 1978.

1. Cand. jur. Gunnar Feldman (f. 1928), Abildgårdsgade 38, 2100 Ø.
4. Journalist Anders Arnfast (f. 1928), 1411 Quail Drive, Sarasota, Florida, U. S. A.
4. Pastor Johannes Wolf (f. 1918), Hvidkildevej 119, 2400 NV.
5. Ekspeditionssekretær Knud Damkier (f. 1908), Skrivergården, Lundevangsvej 3, 3460 Birkerød.
5. Boghandler Frode Westergaard (f. 1908), Brogårdsvej 4, 2820 Gentofte.
6. Ekspeditionssekretær Olaf Rye Hansen (f. 1898), Holbækvej 74, 4180 Sorø.
9. Redaktør Har. Skodshøj (f. 1903), Sankt Mogens Gade 7, 8800 Viborg.
11. Læge Karl Rom (f. 1918), Smutten 6, 9800 Hjørring.
13. Manufakturhandler Finn Stege Nielsen, (f. 1928), Peter Dams Vej 23, 4180 Sorø.
14. Tandlæge Bodil Strarup (f. 1908), Alleen 11, 4180 Sorø.
16. Proprietær Har. Reeberg Sass (f. 1908), Nyrødsgaard, Vanløse, 4370 Store-Merløse.
18. Direktør Vilhelm Heilmann (f. 1908), Gl. Vartovvej 22, 2900 Hellerup.
18. Driftsinspektør, cand. pharm. Torben Fr. Haase (f. 1918), Svanemøllevej 61, 2900 Hellerup.
23. Lektor, cand. mag. Bent Kisbye-Hansen (f. 1928), Teglbakken 67, 8270 Højbjerg.
25. Palle Friis (f. 1903), 7153 W. Grand Ave., Chicago, Illinois, 60635 U. S. A.
26. Dommer Erik Bruun de Nedergaard (f. 1918), Nordtoft 48, Hasseris, 9000 Aalborg.
26. Amtsarkitekt Jørgen Ellinger (f. 1928), Brandsbjerg, 7300 Jelling.
26. Viceskoleinspektør Erik Juhl (f. 1918), Grøndals Parkvej 22, 2720 Vanløse.
28. Møbelhandler Georg Jensen (f. 1918), Pedersborg, 4180 Sorø.

Soransk Samfund lykønsker følgende kammerater, der har rund fødselsdag i august 1978.

1. Lektor, cand. mag. Mogens Nissen (f. 1888), Ordrupvej 177, 2920 Charlottenlund.
3. Tandlæge Arne Jensen (f. 1928), Østergade 25, 8850 Bjerringbro.
3. Professor Svend Skyum-Nielsen (f. 1918), Kontorvej 49, 2860 Søborg.
5. Ove Chr. Greve Moltke (f. 1908), Quinta »De Paso/ Tortuguitas, km 40 »B«, F. C. B. G., prov. Buenos Aires, Brazil.
6. Maskinmester Carl Engell (f. 1888), Sofievej 13, 2840 Holte.

11. Overlærer Marie Elkjær Rasmussen (f. 1903), Bredegade 49, 4200 Slagelse.
11. Skibsfører Sv. Erik Koch Sørensen (f. 1918), Malmbergsvej 30, 2840 Holte.
13. Produktionschef Jens R. Rørth (f. 1918), Mosevænget 47, Over Hornbæk, 8900 Randers.
14. Lærer Nis Andersen (f. 1928), Gavnøvej 17, Dronningborg, 8900 Randers.
14. Sognepræst Erik Sinding-Jensen (f. 1928), Præstegården, 4070 Kirke-Hyllinge.
16. Fabrikant Paul Christoffersen (f. 1898), Trunnevangen 1, 2920 Charlottenlund.
19. Tandlæge Ib Braes (f. 1928), Fyrrebakken 2, 9000 Aalborg.
20. Forpagter Bjørn Aage Abel (f. 1908), Højgården, Præstevej, Benløse, 4100 Ringsted.
21. Hans Egede Saabye (f. 1928), Troldstien 7, 2730 Herlev.
22. Arkitekt Ib Marcussen (f. 1918), Falkonér Allé 124, 2000 F.
23. Lektor, cand mag. Jens Damgaard Sørensen (f. 1903), Rubjerg Allé 11, 4400 Kalundborg.
23. Orlogskaptajn Paul Langballe (f. 1918), Holsteinsgade 17, 2100 K.
24. Esbern Mirner (f. 1928), Campos Elisos 403-201, Mexico 5, D. F., Mexico.
26. Skoleinspektør Johs. Johansen (f. 1918), Bogøvej 9, 4060 Kirke-Såby.
26. Overlæge Palle Taarnhøj (f. 1918), Billesborgvej 31, 4600 Køge.
29. Retsassessor Carl H. Henningsen (f. 1918), Scharlingsvej 13, Strib, 5500 Middelfart.

Poul Henningsen (R 1939), formand for Storebæltsudvalget (udvalgt til fremme af egnsudviklingen omkring Storebælt), skriver i Dagbladet den 11. maj 1978 - i anledning af en diskussion i bladets spalter om risikoen for påsejling af en kommende Storebælts brostrømpiller - bl. a.: »Det er desværre oppe i tiden at manipulere både risici og eksperter. Det er meget let, for risiko er der ved alt, og eksperter er uenige. Men især kan eksperters udtalelser alt for let misbruges ved at trække holdepunkterne ud af sin sammenhæng. Det er klart, at påsejlingsulykker omkring broers bærepiller er blevet større i de sidste 10-20 år, hvor der forekommer langt større fartøjer end tidligere.

Dette forhold med hastigheden til søs har Storebæltsudvalget netop tidligere taget frem i forbindelse med hurtigere gående Storebæltsfærger på tværs af hurtigere gående og tættere sejlads igennem bæltet. Man kan altså med rimelighed veje den ene risiko imod den anden på et seriøst grundlag. Risikoen ved fortsat tættere og hurtigere sejlads med tæt pakkede etagefærger overfor en bro, der kan ses og radarvarsles milevidt, er til at veje på grundlag af expertberegninger, og det er her den dygtige politiker må komme ind i

billedet for at afveje og træffe endelig beslutning.

Og når Statsbroen Storebælt fremlægger to skitser for broens spændfag over sejlrenden (Østerrende), den ene med fri sejlåbning på 780 m og den anden på 1416 m - altså næsten 1,5 kilometer fri sejlpassage - så må det være let af træffe et valg. Så meget mere som skitseforslaget med næsten 1,5 km fri sejlåbning indebærer, at de to enorme bærepiller (pylonerne) placeres udenfor sejlrenden på lavere vand, hvorved de langt lettere kan armeres kraftigere overfor påsejling. Den store brofags-spændvidde øger samtidig pylonernes modstandsevne på grund af overbygningens kolossale tryk.

Men - hvad der især er interessant - de største og dermed »farligste« skibe i nyere tid i en påsejlingsmulighed vil sandsynligvis gå på grund, før de når til sammenstød med bropillerne! I sin iver for at mane risiko-momentet frem kan man også komme for skade at gøre grin med søens folk: 1,5 km fri sejlåbning og radarvarslet i forhold til Storstrømsbroen og Golden Gate broens spændvidde, i forhold til Suezkanalens få meter fri-bord osv. Hvad er i grunden meningen?»

Niels M. Saxtorph (S 1940), mag. art., skriver i de nysudkomne Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie, årgang 1976, om »Kalkmalede ornamentter i Århus Stift o. 1500«. Hensigten med artiklen er, i følge forfatteren, at undersøge disse billeder - kalkmalerier i klare lyse farver forestillende blomsterranker og bånd, der løber langt ribber og hen ad buer, rent ornamentalt maleri - med gruppering og datering for øje. Ved at udskille enkelte motiver og sammenstille de kirker, der fremviser fælles elementer, lykkes det Saxtorph - vor førende kender af kirkelige kalkmalerier jævnfør hans fortræffelige »Jeg ser på kalkmalerier« (Politikens Forlag, 2. udgave 1970) - at opstille fire forskellige, klart adskilte grupper. Det er imidlertid næppe muligt at nå frem til en exact datering, med ved hjælp af kalkmalede biskopsvåben mener forfatteren at kunne opstille tilnærmet datering for grupperne.

Christen Dalsgaard (1824-1907), tegnelærer på Sorø Akademi, er kommet højt i kurs. I følge Berlingske Tidende den 18. april er de to højest vurderede malerier på en auktion hos Sotheby's i London den 20. april af Christen Dalsgaard og Carl Frederik Sørensen. Dalsgaards maleri har titlen »Krabbeholmbejlerens ankomst«. Det er dateret og signeret Sorø 1880. Dalsgaard, der er kendt for sine meget fremragende almuemalerier, har her i stærke og klare farver beskrevet to unge i et overklasse miljø. Kendere fremhæver blandt andet den dekorative udnyttelse af fjordudsigten gennem et vindue. Maleriet er 91×72 centimeter stort.

Et typisk Christen Dalsgaard-maleri af to kvinder i en bondestue med uldkurve ved deres fødder er vurderet til mellem 4000 og

6000 pund. Blandt de øvrige danske malerier er Conrad Carlsons motiv fra Dyrehavsbakken, Stahr Olsens gengivelse af den gamle Langebro og Joseph Theodore Hansens kanalbillede fra Venedig.

De danske malerier hører til blandt de aller-kostbareste af de i alt 400 malerier af europæiske kunstnere fra det 18., 19. og 20. århundrede, som Sotheby har samlet til et af årets største malerisalg. Det er første gang i en lang årrække, at det store auktionsfirma har kunnet præsentere en hel serie af danske malerier. Normalt lykkes det kun et enkelt eller to at trænge sig ind i det fornemme selskab. Danske malerier har dog tidligere indbragt kæmpebeløb på britiske auktioner. Sælgeren af de danske malerier har ønsket at forblive anonym, men efter hvad Berlingske Tidende (Klaus Justesen) erfarer, er der tale om en større engelsk kunsthandler. Om han sælger for klienter eller ud fra sin egen samling er dog uklart.

Academy Shorts

forbi hovedet. Det er en særdeles farlig leg. Tænk, hvis sådan en krampe rammer et menneskes øje, skriver Dagbladet 14.4.78.

Soranske noter

Sorø Turistforening har udsendt en ny turistfolder, den er »Sorø-gul« med brun tekst, på tre sprog, og forsynet med billedhuggerinden Betty Engholms tegninger. Brochuren sendes i den kommende tid til turistkontorer landet over, som har indsendt bestillinger i forvejen. Sammen med de to specialskrifter om kirker og om natur og oldtidsminder tegner den et ganske godt billede af, hvad det er, man kommer for at se i Sorø. Akademi, kirke, museer, hoteller, camping, spisesteder og biograf præsenteres på dansk, engelsk og tysk. Til næste år kommer der en brochure i farver, bebuder turistkontoret på Torvet, der står for udgivelsen, og som har telefon (03) 63 02 69.

Sorø kommune beskrives i det første nummer af Socialt Magasin, der i følge Dagbladet den 22. april netop er udgivet hos Gyldendal og som redigeres af Dagbladets jour-

nalistpraktikant i Sorø, Ole Lindboe sammen med Hanne Thorsen. Beskrivelsen af Sorø indgår i et »socialpolitisk portræt«: gennem interviews søger Lindboe at belyse, hvordan den socialpolitiske situation i kommunen er. Om Sorø hedder det: »Ellers er ro, regelmæssighed og stilfærdighed tre stikord for udviklingen i Sorø. Trods tilflyttere i stigende antal, bl. a. fra København, der har købt landsteder hist og her og har lavet et par kollektiver og en enkelt lilleskole, kan byen roligt betegnes som en pæn, lidt kedsommelig provinsidyl«.

Borgerskolen kan gøres mere anvendelig. Arkitekterne Søren Lotz (R 1947) og Leif Madsen foreslog i følge Dagbladet den 14. april på et møde, som skolenævnet lod afholde, at moderniseringen sker i fire hovedetaper, som dog til en vis grad kan splittes yderligere op. Hvornår der skal udbygges, og hvad det vil koste, har arkitekterne ikke taget med i planlægningen endnu, idet de finder, at det først kan gøres efter forhandling med de bevillende myndigheder.

Bybevaringsplanerne kan accepteres af Grundejerforeningen, skriver Dagbladet den 28. april, ud fra den betragtning, at en smuk bygning lettere bevarer sin værdi end en dårligt vedligeholdt, og at smukke nabobygninger er med til at bevare en ejendoms værdi. Det gav grundejerforeningens formand, Ole Linnemann-Schmidt (S 1959) udtryk for på foreningens generalforsamling, hvor han orienterede om foreningens bevaringsplanlægning for bykernen. Formanden rettede også et forslag til kommunen, nemlig at den skulle oprette en fond, der kan trækkes på ved bevaringsopgaver. Som et eksempel på, hvor det kunne være nødvendigt med tilskud, nævnte Linnemann-Schmidt udskiftning af tage: »Mange er af økonomiske årsager nødt til at lægge eternitplader i stedet for teglsten, når de udskifter taget, sagde han. Det ser vi bl. a. på hjørnet af Rolighed-Vedelsgade«. Det er selvfølgelig synd, og det er i sådanne tilfælde, kommunen kunne træde til med økonomisk støtte. Formanden nævnte, at bevaringsplanerne medfører indskrænkninger i ejernes dispositionsbeføjelser, men han fandt det nødvendigt for at opnå et anstændigt bybillede. Han nævnte som gode eksempler Søgade og Den Danske Bank. Også skiltningen på butiksfacaderne omtalte Linnemann-Schmidt. Han sagde, at udvalget, der arbejder med bevaringsplanerne, ikke har taget nogen klar stilling endnu, men at han fandt det rimeligt, at man gav butiksejerne vejledning om god skiltning og håbede, at de – uden tvang – ville rette sig efter det og dermed forbedre skiltemiljøet. Endelig mente Linnemann-Schmidt, at det var væsentligt at få amtsplaner med sin del af Alleen ind i hele den bevaringsdebat.

På Miljøforeningens generalforsamling foreslog lektor H. G. Beck (S 1923),

Søgade 31 som medborgerhus. Billedhuggerinden Betty Engholm fremhævede i følge Dagbladet den 27. maj Borgerskolens 1978-bygning som et godt sted. Bevaringsplanerne for bymidten var et andet punkt i debatten. Miljøforeningen ønsker, at kommunen skal oprette et rådgivende organ for bygningsbevaring i forbindelse med lokalplanudarbejdelsen for bymidten. Foreningen mente det fornuftigt, at kommunen påtog sig den personaleudvidelse, den ide vil medføre. Foreningens afgående formand, Jørn Herkild, sagde i sin beretning, at man havde planlagt et debatoplæg omkring trafiksanering. Det skulle køre på baggrund af materiale, som bl. a. Palle Lindquist har samlet i Holland sammen med Hartvig Dahl. Det skulle fremlægges på et offentligt møde i foråret, men man kunne ikke nå at få det færdigbearbejdet, så det kommer senere. Herkild nævnte i øvrigt foreningens aktiviteter som f. eks. udstillingen »Bevar mig vel« og torvehandelen.

Miljøforeningen fik tre nye bestyrelsesmedlemmer. Formand Jørn Herkild trak sig tilbage sammen med *Erich von Massenbach* (1942) og *Else la Cour*. Nyvalgt blev *Hans Hjelme*, *Betty Engholm* og *Elisabeth Karlshøj*.

Det var en varm og skyfri sommerdag. Højt oppe i luften fløj to engle. Så siger den ene til den anden:

– Har du hørt vejrudsigten?

– Ja, svarer den anden, den lyder på tilgængende skydække.

– Åh, det var da herligt, så kan man endelig komme til at sidde ned ...

Frokosttalere

Vores gæst ved frokosten den 3. august bliver programdirektør *Piet van Deurs* (45).

Memo

Soraner-frokost den første torsdag i hver måned (kl. 12), den 6. juli, 3. august, 7. september, 5. oktober, 2. november og 7. december. Tilmeldelse pr. telefon er ikke nødvendig.

Nachspiel'et udfolder sig sædvanligvis (fra omkring 14-tiden) hos *Prætoria*, *Henrik Steffens Vej 2*, 1866 København V., hvor soranere, der er forhindret i at komme til frokost, også er velkomne.

NOTA BENE: Da *Frederiksberg Rådhus* kælder holder lukket i juli, mødes vi den 6. juli i *HANSENS GAMLE FAMILIEHAVE*, *Pileallé 10-12* på det københavnske *Frederiksberg*, til et improviseret traktament.

MEDLEMSKONTINGENTET

er for 1978 fastsat til kr. 60,00; for juniormedlemmer (fra og med årgang 1971) — samt for medlemmer, fyldt 67 år — dog kun 30,00. Medlemmer, som aftjener deres værnepligt, er kontingentfri et år, når meddelelse gives til:

SORANSK SAMFUND: Kassereren

Civilingeniør *S. Kamman*
Tobaksvejen 10 2860 Søborg
(01) 69 11 44
Postgiro 4 00 17 10

BETALING

Til de medlemmer, der er bosat i Danmark, på Færøerne, i Norge, Sverige, Finland og på Island fremsendes fortrykte girokort. Medlemmer, bosat i det øvrige udland, bedes tilsende os en check lydende på danske kroner (det koster Samfundet d.kr. 5,00 at indløse en check i fremmed valuta). Denne indbetaling må gerne komme kassereren i hænde uden yderligere opfordring, hvorved Samfundet sparer tid og penge til opkrævning.

ADRESSEFORANDRINGER

meddeles til kassereren!

HENVENDELSER vedrørende:

SORANSK SAMFUND stiles til:

Overlæge *Palle Taarnhøj*
(Soransk Samfunds formand)
Københavns Amts Sygehus
2600 Glostrup
(02) 96 43 33, lokal 476

LEGATANSØGNINGER stiles til:

SORANSK SAMFUND

Direktør, cand. jur. *Svend Clausen*
(Soransk Samfunds næstformand)
Amaliegade 21 A, 1.
1256 København K
(01) 13 51 05, (03) 19 12 35

SORANERBLADET: Redaktion

Paul Rantzau
c/o *Bergsøe*, *Bülowsvej 24 B*, 1870 København V.
(01) 31 87 31

Stof til septemberrn. inden 1. august til *Svend Ranvig*, *Kongebrovej 28*, 4180 Sorø.

SORANERBLADET: Administration

Direktør *Finn Harlang*
Dronningens Tværgade 30, 1302 København K.
(01) 13 86 66

Sorø Bogtrykkeri ApS
Alleen 9, 4180 Sorø
(03) 63 05 75

Indhent tilbud på

Person-, Last-, Varevogne

MERCEDES-BENZ

4300 HOLBÆK
Hovedvej 4
(03) *43 41 22

4400 KALUNDBORG
Slagelsevej 162
(03) *51 11 66

4500 NYKØBING Sj.
Autogården
(03)* 41 11 22

Nyt tøj til bilen

ALTIKA

Autokonfektion
Ryesgade 23
2200 København N
(01) 39 64 41

Poul & Bent Henningsen
(1939)

Installatør

**B. Quirinus-
Jensen**

Sorø

(03) 63 05 14

Sorø Akademis
Skovdistrikt

Telf. (03) 63 01 25

gælder det **SPHAGNUM** så tal med

Pindstrup Mosebrug A/s

Pindstrup
8580 Ryomgård
Telefon (06) 39 61 00

SAAB
AUTOBIANCHI
Salg-Service

Aut. SAAB forhandler
NIELS THIELE
Automobiler
STENLØSE
Tlf. (03) 17 00 72

**SVEGÅRDS
BOGHANDEL
SORØ**

TELEFON (03) 63 00 27
POSTKONTO 6 00 71 63

Storno

RADIOTELEFONER
Artillerivej 126
Telefon (01) 57 68 00

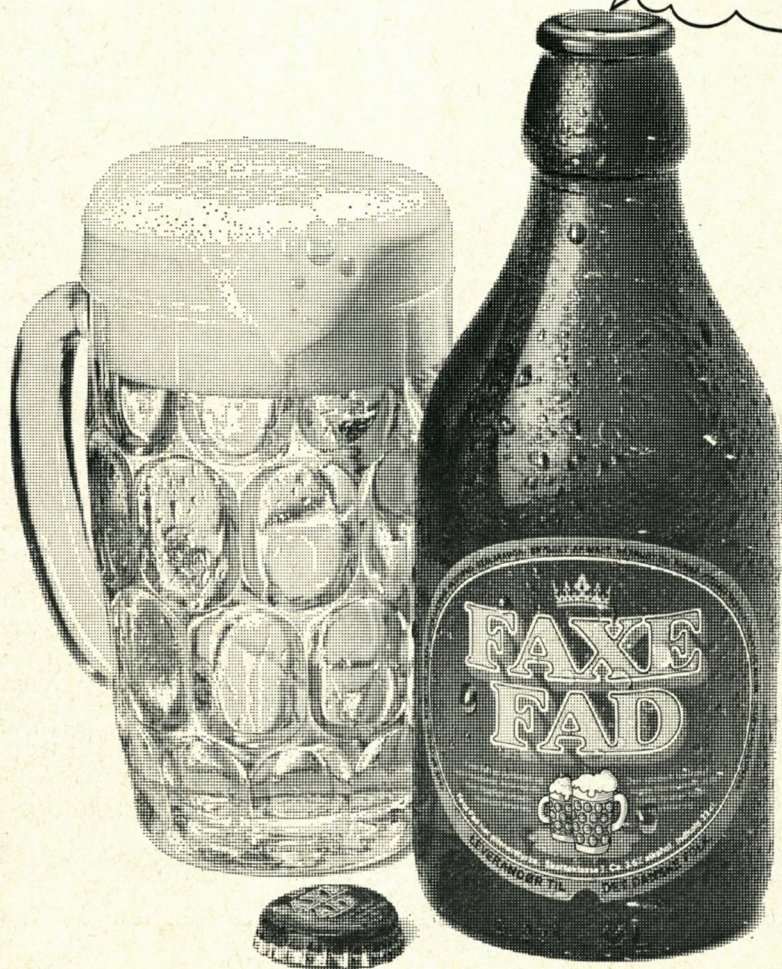
THOR-VASK

NÆSTVED
TELEFON 72 25 50

79 FRU BIBI BACHE
SØNDERVEJ 59
2830 VIRUM

Hvorfor nøjes med en almindelig pilsner, når du kan få en Faxe Fad til samme pris.

JEG ER
UPASTEURISERET.

Samme mængde og styrke som
almindelig pilsner- og samme upasteuriserede
kvalitet som Faxe Fad på dåse.

FAXE
BRYGGERI

-leverandør til det danske folk.